

CASTELLVÍ DE LA MARCA
Temple parroquial de Sant Sadurní (església vella)
Carretera BV-2176, km. 7'3
08732 Castellví de la Marca
Arxiprestat: Vilafranca del Penedès
Bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Localització: L'església es troba situada al peu de la muntanya del castell dins el terme municipal de Castellví de la Marca el qual limita al Nord amb Sant Martí Sarroca, a l'Est amb Santa Margarida i els Monjos i al Sud amb Castellet i la Gornal. No és accessible actualment.

Datació: Erigida en parròquia el 29 d'abril de 1101¹, l'església està documentada per primera vegada l'any 1066 quan s'hi va celebrar un judici².

Estil arquitectònic: Romànic, segle XI, XIII i XIV.

¹ Notes de Mn. Mas. 1101, abril, 29. Berenguer Folch Bisbe de Barcelona consagrà l'església de St. Sadurní de Castell-Vell de la Marca. (Hi ha transcrita en llatí tota l'Acta de Consagració) Arx. Episc. vol. 7 Dotaliarum, f. 282.

² Notes de Mn. Mas. Any 1066, juliol 12, 6 de Felip. Dins lo pinaculum de la església de St. Sadurní que té sa casa al peu de la montanya de Castellví, en la Marca, fou resolta la entrega que's feu de Llobet als conjuxs Bonfill i Sicart per haver sollicitat i adulterat sa filla Maria casada ab Bonfill = a = Teodoncio, un tal Guillem per inducció del referit Llobet. Arx. Cor. Ar. Escript. n. 355 de Ramon Berenguer I.

Descripció: Església de tres naus, tot i que el temple romànic original només en tenia una, amb volta de canó dividida en dos trams per un arc faixó que, al costat meridional, recolza en una pilastra adossada al mur i coronada per una imposta³. La coberta és a dues vessants i la porta lateral adovellada. Tot fa suposar que el mur oposat septentrional deuria tenir una composició similar encara que la pilastra va ser suprimida durant les obres d'ampliació de l'església. Un altre arc faixó s'adossa a la façana occidental del temple per reforçar la volta. En aquest sector, als peus de la construcció, es disposa un cor alt de cronologia posterior.

L'absis està perforat per tres finestres atrompetades de mig punt. És lleugerament més estret que la nau, està cobert per una volta de quart d'esfera i precedit per un arc triomfal. A l'exterior s'organitza en tres registres –cadascun dels quals acull una de les finestres esmentades –gràcies a quatre lesenes. A l'extrem superior sota una cornisa de perfil bisellat, es disposa una sèrie d'arquets cecs. L'església està bastida amb peces de diferents mides, ben desbastades, disposades en fileres força regulars i unides sense excessiu morter. L'aparell interior del temple està emblanquinat. Al segle XII s'hi afegí una segona nau que va destruir el mur original en obrir-hi dos immensos arcs formers de perfil apuntat destinats a comunicar la nau romànica amb l'adossada recentment. Té, aproximadament, la mateixa longitud que l'original i es cobreix amb una volta de canó apuntada dividida en dos trams per un arc faixó, com l'església primitiva. Al segle XVI, als peus d'aquesta segona nau s'aixecà un cor alt, que recolza sota una volta estrellada. Al segle XVII, el mur

nord de la nau va ser perforat per tres arcs per donar accés a capelles de planta quadrada, actualment en runes. El campanar, també de planta quadrada, coberta de pavelló i finestres d'arc de mig punt, segurament va ser aixecat durant aquestes darreres obres⁴.

³ Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/Egipci> [Consultada 23-06-2015]

⁴ *Enciclopèdia del Romànic a Catalunya* ; Direcció: José María Pérez González, Fundació Santa Maria La Real, Centro de Estudios del Románico, 2014 (3 volums), v. III. Barcelona, p. 1926

Història: L'origen d'aquesta església es relaciona estretament amb el castell vell de la Marca⁵ i segurament fou construïda per tal de substituir l'antiga capella castral de Sant Miquel del Castell, documentada des del segle XI. Li foren sufragànies les esglésies de Santa Maria de la Múnia (Almúnia)⁶ i Sant Pere d'Estalella. En algun moment indeterminat del segle XI va ser saquejada en una de les ràtzies musulmanes que van afectar als comtats catalans. L'any 1101 es va fer una nova consagració del temple amb presència del bisbe barceloní Berenguer Folc. L'acta, una còpia de la qual, realitzada el segle XVIII, es conserva a l'Arxiu Diocesà de Barcelona, especifica que el bisbe va dotar l'església, dedicada a Sant Sadurní, amb un *cimeterium in circuitu prescripte ecclesie ut iustitia exposeit triginta ecclesiasticorum passum*, és a dir amb un atri de trenta passos dedicat al cementiri i un espai on administrar justícia (*vegeu nota de Mn. Mas, 1066, juliol, 12, 6 de Felip*). Sant Sadurní de Castellví va gaudir de la condició parroquial fins l'any 1925 en què es va construir una església nova, sota la mateixa advocació, a la propera població del Maset dels Cosins. A partir d'aquí s'inicià per aquesta església una etapa de decadència que culminà amb les fortes ventades de començaments de l'any 2009 que ocasionà la ruïna del pòrtic lateral d'accés al temple.

Primeres Visites Pastorals a Castellví de la Marca

1303, juliol, 26 (divendres). El bisbe Ponç de Gualba visità Castellvell del Penedès⁷.

1314, desembre, 8 (diumenge). El bisbe Ponç de Gualba visità Castellvell de la Marca (*Castelviyl estremar*) i tonsura vuit nois d'Arbós i de la parròquia. Hi ha importants referències a Pere de Comalonga, prevere beneficiat del castell, i al canonge Pere "Turritella". També s'esmenta que a la parròquia hi manquen el llibre de la consuetud i el del salteri, així com ornaments sacerdotals (corporals), 2 missals, 4 sobre altars i una coberta per a la pila baptismal⁸.

1324, gener, 29 (diumenge). El bisbe Ponç de Gualba visità el Castellvell (*de castro vetere extremo*). Hi ha referències a les capelles de Sant Pere de Castellvell i de *Lavernoia*⁹.

1326, gener, 23 (dijous). El bisbe Ponç de Gualba visità Castellvell i tonsurà dos escolars, un de Castellvell i l'altre de Fontrubí¹⁰.

⁵ Notes de Mn. Mas. Any 1109, abril, 29. Berenguer Folc (o Folch) bisbe de Barcelona consagrà l'església de St. Sadurní de Castell-Vell de la Marca (Hi ha transcrita en llatí tota l'acta de consagració) Arx. Episc. Vol. 7 Dotaliarum, f. 282

⁶ Any 1321. Benefici fundat en la capella de Sta. Maria d'Almunia dins la parròquia de Castellví de la Marca per Guillem de Moncada señor del Castell en 1321. Arx. Cat. Spec. Decan. Poen. Et Ap.

⁷ ADB V.P. 1-1, fol. 28; M-N 9.

⁸ ADB V.P. 2, fol. 71: M- N 50..

⁹ ADB V. P.3, fol. 29v; M- N 58.

¹⁰ ADB V.P. 3, fol. 50v; M- N 61.

Beneficis de Castellví de la Marca

Benefici de santa Maria, sant Miquel i sant Pere¹¹.

Benefici de la Mare de Déu en la capella d'Almunia, fundat per Guillelma de Moncada, senyora, *dominam*, de Castellvell de la Marca¹².

Benefici de sant Pere, en la capella de Estadella¹³.

Rectorologi de l'església de Sant Sadurní de Castellví de la Marca

1307 - 1328	Guillem Soler
1328 - 1342	Berenguer Marganell
1342 - 1349	Bernat Sort
1349 - 1351	Guillem Borrell
1351 - 1372	Pere de Orts
1372 - 1375	Francesc Conill
1375 - 1388	Pere Solà
1388	Jaume Mulner
1394	Anton Bellet
1394 - 1404	Antoni Rossell
1404	Guillem Martí
1420	Pere de Mas
1420	Joan de Barberà
1442	Antoni Poses
1442 - 1474	Pere Montserrat Valtanell
1474 - 1489	Nicolau Capellades
1489 - 1500	Pere Pont
1500 - 1506	Rafael Capellades
1506 - 1510	Elfo de Próxida
1510 - 1514	Guillem Collbató
1514 - 1517	Pere Chiprena
1517	Bernat Mas
1523	Miquel Prunera
1523	Joan Garriga
1524	Bernat Morató
1524 - 1559	Andreu Guerau
1559 - 1564	Ramon Miquel Cordelles
1564 - 1576	Baltasar Trias
1576	Montserrat Trias
1585	Bartomeu Trias
1585 - 1596	Miquel Sabater
1596 - 1622	Jaume Pagés
1622	Manuel Fortunyño
1673 - 1705	Gabriel Pou

¹¹ ADB, *Campillo, Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV, p. 501

¹² ADB, *Campillo, Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV, p. 502

¹³ ADB, *Campillo, Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795. vol. IV, p. 504

1705 - 1723	Salvador Serratosa
1723 - 1724	Didac Montaner
1724 - 1748	Antoni Parera
1749 - 1776	Joan Fisonell
1776 - 1806	Miquel Claramunt
1806 - 1815	Carles Moya
1815 - 1827	Hilari Brososa
1827 - 1849	Miquel Julià
1849 - 1877	Vicens Amigó
1877 - ?	Benet Torres
[...]	

Rectors de la parròquia de Sant Sadurní de Castellví de la Marca a la nova seu del Maset del Cosins

[...] - 1994	Thierry Casamor i Ribas
1994 - 1997	Thierry Casamor i Ribas
1997 - 2012	Ferran Bueno Ferrer
2012 -	Agustí Roig Marcè

Abreviatures

ADB, Arxiu Diocesà de Barcelona
V.P., Visites Pastorals

Bibliografia

Brú Turull, Ricard, *Estudi de l'església de Sant Sadurní de Castellví de la Marca*, Lambard : Estudis d'art medieval V. XVII, Barcelona, (2004-2005)

Campillo, Speculum Titulorum Ecclesiastorum, 1795. Vol. IV

Enciclopèdia del Romànic a Catalunya ; Direcció: José María Pérez González, Fundación Santa Maria La Real, Centro de Estudios del Románico, 2014 (3 volums), v. III. Barcelona

Martí i Bonet, Josep, *Speculum Novum Titulorum Barchinonensis*, V. III. Bisbat de Sant Feliu de Llobregat.

Mas, J. Notes. *Notes històriques del Bisbat de Barcelona* (Barcelona, 1906-1921). 13 volums.

Recursos electrònics

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció general del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/eGIPCI/> [Consultada 17-12-2014]

